PUBLICACIÓ FINAL

TERRASSA CIUTAT PILOT

Juliol 2022

Ajuntament de Terrassa

TERRASSA Ciutat Pilot • cultura 21 EUROPA

culture ACTION europe

culture 21 UCLG Committee Commission de CGLU Comisión de CGLU

UCLG CGLU United Cities and Local Governments

ÍNDEX

1 **Terrassa i el programa Ciutats Pilot**
Autoria: Comissió de Cultura de CGLU, Culture Action Europe, i Jordi Baltà Portolés (expert del programa Ciutats Pilot)

PROGRAMA DE TREBALL: MESURES PILOT

2 **Drets Culturals: Perspectiva de Gèneres**
Autoria: Ana Villarroya, Jordi Baltà, Imma Vilches

3 **Descentralització de l'activitat cultural**
Relatora: Araceli Antón

4 **Relacions entre Cultura i Educació**
Relatora: Araceli Antón

5 **Terrassa City Of Film 2017-2021**
Autoria: Pietat Hernández i Jordi Hernández

6 **Altres perspectives i valoracions**
Associació Elixir Poètic
Gabriel Verderi · Cultura, espai públic i educació

7 **Accions 2020: la cultura a Terrassa davant la COVID-19**
Autoria: Manuel Fuster i Imma Vilches
Relatora: Araceli Antón

CONCLUSIONS

8 **Balanç i perspectives de futur**
Autoria: Manuel Fuster i Imma Vilches

Fotografia: iStock Photo

La ciutat és molt més que un conjunt d'edificis o de persones que hi conviuen. La ciutat és viva gràcies a la interacció entre aquestes persones, amb la cultura com a nexe preciós i imprescindible. La cultura és clau per a un desenvolupament local sostenible. I Terrassa ho fa amb visió local, però també amb perspectiva global a través de la participació en xarxes internacionals. Per això hem participat durant sis anys en el programa europeu Ciutats Pilot de la Cultura, un programa amb vocació mundial que aposta per establir les bases d'un compromís de les ciutats i els governs locals per al desenvolupament cultural. Hem participat, ens hem obert al món i hem mostrat bones pràctiques basades en cooperació, inclusió, diversitat i participació.

L'actual programa de govern (2019-2023) va en aquesta línia, la d'imaginar, dibuixar, dialogar i construir un nou model de ciutat. Sobre la base de l'Agenda 21 per la Cultura, Terrassa vol enfortir la dimensió cultural del seu desenvolupament sostenible. A Terrassa comptem amb molt de talent local. De qualitat, de proximitat, obert a tothom i amb l'objectiu de fer ciutat des de la cultura, de fer cultura des de la ciutat i de seguir treballant per la bellesa des de diferents formes d'expressió i de participació.

El 2015, com a ciutat i a través dels serveis de Cultura i de Relacions Europees i Internacionals, ens vam postular per participar en aquest programa, per dir-hi la nostra i per compartir experiències. Gabrovo (Bulgària), Galway (Irlanda), Esmirna (Turquia), Lisboa (Portugal), Namur (Bèlgica), Swansea (Gal·les) i Timisoara (Romania) han estat les nostres companyes en un viatge d'aprenentatge entre iguals treballant de forma transversal amb els agents públics i privats sobre elements que van des de la inclusió social fins a la planificació urbana. És a dir, la cultura vinculada a tots aquells àmbits que ens fan millors com a ciutat, com a societat i com a persones. La cultura entesa com quelcom molt més enllà d'uns valors o unes normes; més enllà de tradicions o conductes d'una comunitat, i més enllà d'arts i disciplines. Més enllà, però amb tots aquests elements ben combinats.

A Terrassa tenim el privilegi de participar en xarxes europees i internacionals que ens permeten aconseguir millores per al desenvolupament de la ciutat. Aquestes plataformes ens permeten interactuar i intercanviar coneixements amb altres ciutats. Però també enfortir la participació entre associacions, professionals de la cultura, grups i comunitats. Al cap i a la fi, les polítiques culturals sorgeixen del carrer, de la vida real, de les entitats. Sorgeixen del veritable sentit de ciutat.

Entenem, doncs, la cultura com un equilibri en la relació entre humanitat, economia i entorn natural com a nou paradigma. Una cultura com a pilar de la sostenibilitat i el bé comú i compartit. Una cultura que lluiti contra l'exclusió social i que vagi molt més enllà de la capacitat creativa, i tenint en compte les identitats, les persones i la comunitat. Volem una cultura per a la inclusió, per a la participació, per a la creació i el pensament. Sempre diem que treballem per fer de Terrassa una ciutat social, unida i plural, formada per persones que compartim drets, un present estrany, un futur engrescador i, per damunt de tot, una cultura. O més ben dit, Cultura, amb majúscula, per seguir definint el model de ciutat que volem les terrassenques i els terrassencs.

Jordi Ballart i Pastor
Alcalde de Terrassa

ELS PROGRAMES CULTURALS DE CGLU

La cultura, com a dimensió important del desenvolupament local, forma part del programa de l'organització mundial de Ciutats i Governs Locals Units (CGLU) des del seu congrés fundacional l'any 2004. Durant aquests gairebé vint anys hem constatat l'interès creixent que la cultura ha anat prenent en els debats internacionals sobre el desenvolupament sostenible. L'organització de CGLU ha aportat documents que conviden a la reflexió i faciliten l'acció, des de l'Agenda 21 de la cultura (2004) i La cultura és el quart pilar del desenvolupament sostenible (2010), fins als més recents, com el manual Cultura 21 Accions (2015) i la Carta de Roma (2020). La Comissió de Cultura de CGLU està formada actualment per més de cent ciutats de tots els continents i ha esdevingut un punt de trobada únic, una plataforma que reuneix ciutats amb la reflexió més madura sobre els drets culturals i amb polítiques culturals orientades al servei a la ciutadania, així com també a contribuir, de manera explícita, a fer possible que "ningú no quedi enrere" i que "cap territori quedi relegat".

Acompanyant la reflexió, i com a part del cercle iteratiu del treball en xarxa, s'han posat en funcionament diversos programes d'aprenentatge i capacitació. El més complet d'aquests és el de Ciutats Pilot, sorgit després de la primera Cimera de Cultura de CGLU (Bilbao, 2015). El programa ha aplicat localment les 100 accions del manual Cultura 21 Accions, reunides en 9 compromisos, tot creant un vincle estret entre polítiques culturals locals i temes clau de les nostres societats, com ara la igualtat de gènere, la lluita contra el canvi climàtic o l'ús de l'espai públic i, alhora, apostant per l'empoderament de tots els actors urbans des d'una perspectiva basada en els drets culturals. Crèiem, i creiem, que la reflexió i l'acció "cultural" ens concerneixen a totes i tots. Terrassa ha desenvolupat amb gran èxit el programa de Ciutats Pilot, des de l'etapa inicial de l'autoavaluació fins als intercanvis amb altres ciutats, passant per les accions locals. Les fites principals del programa estan molt ben recollides en aquesta publicació, que recorre els àmbits dels drets culturals i la perspectiva de gènere, la descentralització de l'activitat cultural als barris i districtes, la governança de la cultura i la participació de la societat civil, la interrelació entre els programes culturals i els programes educatius, el suport a la indústria audiovisual i les accions especials realitzades en el context de la pandèmia de la covid. Indubtablement, l'experiència i els èxits assolits converteixen Terrassa en una de les ciutats capdavanteres de la Comissió de Cultura de CGLU.

Els treballs duts a terme per Terrassa són exemples excel·lents que aporten contingut original al treball i l'estratègia de CGLU, particularment al Pacte per al futur, per a les persones, per al planeta i per al govern, per contribuir a un nou contracte social que situï les cures al centre de les agendes dels ens públics locals, en les quals la cultura ha de constituir una part important. És a través de la cultura que les comunitats expressen els seus somnis i les seves ambicions. Felicitats, Terrassa, per contribuir i vetllar pels somnis de les comunitats d'arreu del món.

Emilia Saiz
Secretària general de CGLU

EUROPA NECESSITA CIUTATS MÉS FORTES

La xarxa Culture Action Europe, coneguda també com a CÆ, és avui la principal plataforma europea civil de la cultura. CÆ reuneix xarxes culturals, organitzacions, artistes, activistes, acadèmics i responsables polítics, tots i totes aplegats per promoure, des de la societat civil, el paper de la cultura i de les arts en el si de la Unió Europea. CÆ és l'única xarxa intersectorial, perquè reuneix totes les pràctiques de la cultura, des de les arts escèniques fins a la literatura, les arts visuals, el disseny i les iniciatives transversals, passant per centres comunitaris i grups d'activistes.

La nostra feina té la paraula "incidència" com a concepte clau. (En anglès, aquest concepte és més evident, en diem advocacy, perquè les nostres activitats es focalitzen a exposar, a influir, a convèncer, a incidir en els estaments europeus.) El nostre missatge principal és el de la importància vital que té la cultura per a les nostres societats, i especialment en el procés de construcció democràtica d'Europa, i encara més especialment en les circumstàncies tan complexes que vivim, amb una mundialització dominada pel seu vessant econòmic, les constants amenaces a la democràcia tant a dins com a fora de la Unió Europea, i amb les emergències derivades de la pandèmia mundial de Covid-19 i de la crisi climàtica.

La cultura és molt més que un sector, és un vector que actua sobre les persones, les comunitats, els moviments socials i les esferes polítiques i econòmiques. Sense una dimensió cultural integrada en tots els àmbits de les polítiques públiques, no hi ha possibilitats de construir espais comuns, d'assegurar la diversitat, d'educar en la igualtat i la justícia social, i de millorar la vida i el benestar en conjunt. Per tant, la inclusió d'una dimensió cultural al centre del debat de totes les polítiques públiques no hauria de ser una opció sinó una acció fonamental.

Des dels inicis de Culture Action Europe, i especialment des de l'any 2015, la nostra feina ha tingut en compte les polítiques culturals a les ciutats. Entenem que les ciutats són els entorns en els quals Europa es juga el seu futur, per la complexitat dels reptes que tenen per davant, i perquè els ajuntaments són les institucions democràtiques que estan més properes a la gent. El fet que un ajuntament concebi i posi en pràctica polítiques culturals al servei de la ciutadania és un fet decisiu, de gran importància per als actors culturals de la localitat i pel conjunt dels seus habitants, però també per enfortir l'ecosistema cultural europeu. Entenem que avui, les polítiques culturals, si estan ben alineades amb els reptes de les societats i són capaces de travessar-los, són un impuls transformador de primer ordre.

Des de l'any 2015 que treballem amb la xarxa mundial de Ciutats i Governs Locals Units, en el marc del programa de Ciutats Pilot. El nostre paper en aquest programa passa per garantir que les accions locals augmentin la capacitat dels actors culturals locals per connectar amb la ciutadania i, alhora, per contribuir als reptes culturals europeus, mitjançant la col·laboració entre pars i el coneixement compartit amb els seus homòlegs d'altres ciutats europees, en un autèntic treball en xarxa. Ambdós objectius s'han complert de manera clara a Terrassa. El programa de treball realitzat per Terrassa, com es pot veure en les pàgines que segueixen a aquesta presentació, ha tingut un impacte substancial en la ciutadania de Terrassa i ha realitzat una contribució important a l'enfortiment de la cooperació amb els actors culturals d'altres ciutats europees. Cal dir que la pandèmia que ha afectat el tram final dels treballs de Ciutat Pilot no ho ha posat fàcil, però també cal dir que hi ha poques ciutats europees de la mida de Terrassa amb la força i la visió cultural d'aquesta ciutat. Voldria acabar mirant el futur, i animant a Terrassa, als seus responsables polítics i a tots els actors culturals, a construir des dels resultats obtinguts en aquest anys amb l'ambició de mostrar que no tan sols importa la cultura, sinó que la cultura té un valor fonamental per a crear sentit de ciutat, aquí i a tot arreu.

Tere Badia
Secretària General de Culture Action Europe

Fotografia: Anna Taratiel

Terrassa és i ha estat sinònim d'activitat cultural. L'esperit creatiu que sempre ha acompanyat la ciutat ha impregnat els diversos àmbits i disciplines culturals convertint-la en un referent de la cultura a nivell nacional i internacional.

En aquests darrers sis anys Terrassa ha format part d'un programa pilot impulsat per la Comissió de Cultura de CGLU (Ciutats i Governs Locals Units) i Culture Action Europe, que ens ha permès, juntament amb altres ciutats europees, participar en un procés d'aprenentatge i avançar en la millora de les polítiques culturals impulsades a la ciutat a través de la introducció de *mesures pilot* en àmbits com la governança, l'espai públic, els drets culturals, l'educació o l'economia, tot aconseguint-hi millores significatives.

A més, durant aquests anys Terrassa ha tingut l'oportunitat de mostrar les seves bones pràctiques i els eixos estructurals de la seva política cultural basada en la cooperació, la inclusió, la diversitat i la participació.

Una cultura entesa com a pilar necessari per al desenvolupament sostenible i íntimament connectada amb la resta d'àmbits que marquen aquest desenvolupament: l'educació, el medi ambient, l'economia, l'urbanisme o la tecnologia, entre d'altres.

La Cultura a Terrassa és viva, diversa, segura, inclusiva i plural. I seguim treballant per acostar-la i fer-la accessible a tothom aplicant un segell propi i de cultura compromesa com és el GAS (gèneres, accessibilitat i sostenibilitat). Un segell que marcarà els projectes culturals impulsats a Terrassa i que hauran de garantir la no-discriminació per raons de gènere. A més, i per primera vegada, el nou Reglament de Drets Socials incorpora el dret de la ciutadania a l'accés a la cultura. Un fet que reforça la idea de fer-la accessible a tots els terrassencs i terrassenques, perquè tothom, amb independència de la seva edat o condició, pugui accedir a una formació de qualitat en qualsevol de les arts. Igualment, el segell GAS també ens compromet a treballar per uns projectes culturals que tinguin cura del nostre entorn i amb residus zero.

Unes iniciatives que estaran acompanyades de noves línies de suport a la creació, com el Terrassa Crea, amb un important suport econòmic als i les professionals de l'art en uns temps molt complicats per al sector.

Aquest és el camí que hem obert i per on volem transitar. Un trajecte que farem en companyia de la societat civil terrassenca, que juga un paper fonamental per mantenir Terrassa com a referent cultural, però també per seguir avançant i assolir els reptes i els objectius de cara al futur.

Per això cal seguir treballant per enfortir la participació, convertir la ciutadania en eix principal de les polítiques culturals a la ciutat i garantir-li l'accés a espais de creació, tot fomentant els projectes d'exhibició i transformació de la ciutat a través, principalment, dels barris.

De la creació a l'exhibició, Terrassa pot presumir d'acollir una important cadena de valor cultural en diferents àmbits i disciplines. Això, sumat a l'experiència adquirida amb la participació en el programa Ciutats Pilot, fa de Terrassa una ferma candidata a liderar sense complexos projectes com la implementació de Cultura 21 Accions, tot permetent així desenvolupar i aprofundir les polítiques culturals de la ciutat i al mateix temps posicionar-nos en el conjunt de les polítiques culturals a nivell internacional.

Rosa Boladeras i Domingo
Regidora de Cultura

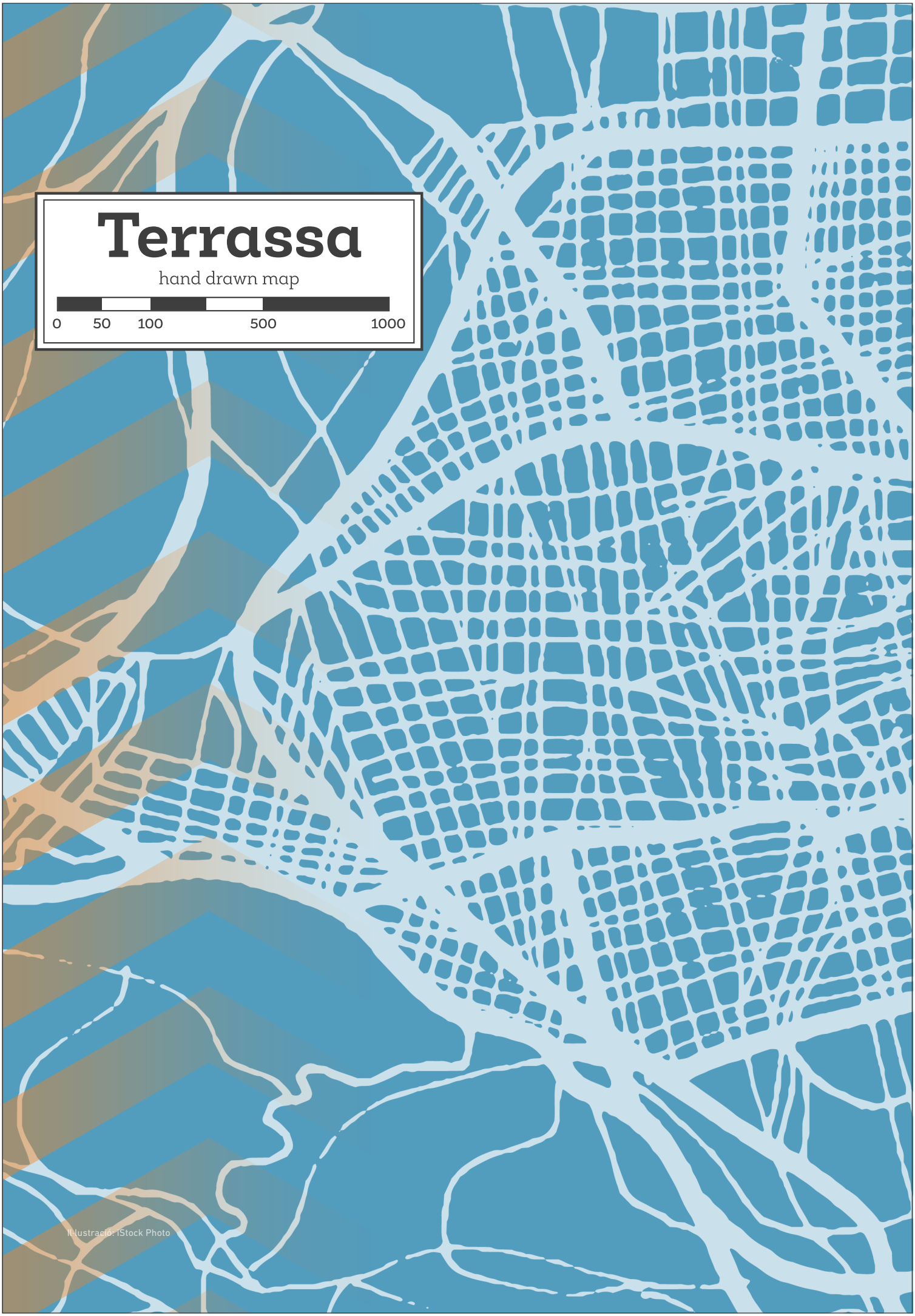
Terrassa
hand drawn map
0
50
100
500
1000
Il·lustració: iStock Photo

1 TERRASSA I EL PROGRAMA CIUTATS PILOT

Autoria: **Comissió de Cultura de CGLU, Culture Action Europe, i Jordi Baltà Portolés (expert del programa Ciutats Pilot)**

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

El programa Ciutats Pilot és una iniciativa internacional que vol acompanyar les ciutats i els governs locals a l'hora d'enfortir el paper de la cultura en les seves estratègies de desenvolupament sostenible. El programa neix de l'aprovació el 2015, a la primera Cimera de Cultura de l'organització mundial de Ciutats i Governs Locals Units (CGLU), del document Cultura 21 Accions, una guia pràctica que comprèn 100 accions específiques en matèria de cultura i desenvolupament sostenible a les ciutats. L'aprovació de Cultura 21 Accions va servir per posar al dia l'Agenda 21 de la cultura, el document rector de l'acció de la Comissió de Cultura de CGLU des de 2004, i alhora per afegir-hi una dimensió més operativa i orientada a l'avaluació. En base a Cultura 21 Accions, la Comissió de Cultura de CGLU i la xarxa europea Culture Action Europe van dissenyar el programa Ciutats Pilot, que es desenvolupa alhora a nivell europeu i a nivell global (en aquest segon cas, amb l'impuls únicament de CGLU).

La perspectiva de "la cultura a les ciutats sostenibles" que promou el programa Ciutats Pilot

es basa en les interrelacions entre la cultura i la resta de dimensions i temàtiques del desenvolupament sostenible: educació, medi ambient, economia, cohesió social, informació, planificació urbana, tecnologia, etc. En la pràctica, a les ciutats aquestes diverses dimensions es troben: la participació en la vida cultural és condicionada per aspectes com les polítiques educatives, l'urbanisme o la inclusió social; factors culturals com els valors, les creences o les pràctiques tradicionals determinen l'exercici de drets en àmbits com la salut o l'ús que es fa de serveis tecnològics o mediambientals, etc. Així, Ciutats Pilot vol afavorir una reflexió sobre aquesta realitat i promoure noves polítiques i mesures que afavoreixin la consideració dels aspectes culturals en la qualitat de vida a les ciutats.

Un segon aspecte important en aquest sentit té a veure amb la necessitat de reconèixer el conjunt d'agents que incideixen en la relació entre la cultura i el desenvolupament sostenible, i promoure la cooperació entre ells. És a dir, el programa Ciutats Pilot entén que l'adequada consideració de la importància de la cultura en la sostenibilitat de les ciutats requereix que molts agents hi intervinguin: el govern local, les associacions, fundacions i altres entitats, les empreses, els comerços, la universitat i el conjunt de la ciutadania. Tot i que el govern local té responsabilitats específiques, les ciutats compten amb molts altres agents compromesos amb la vida cultural, i és necessari reconèixer-ne la importància. També convé que hi hagi espais de diàleg i col·laboració entre aquests diversos agents. Per tant, el programa no vol únicament avaluar l'acció del govern local i posar-li deures, sinó reflexionar conjuntament sobre la situació present i plantejar i posar en pràctica, també en col·laboració, mesures per millorar-la.

Ciutats Pilot es defineix com un programa d'aprenentatge. Ho és perquè, com hem exposat fins ara, vol acompanyar les ciutats a l'hora de generar una cultura de més col·laboració entre diverses dimensions i temàtiques de l'acció pública, d'una banda, i entre diferents agents que conviuen a les ciutats, de l'altra. I també ho és perquè, assumint que els reptes de les ciutats sovint tenen trets comuns, vol afavorir intercanvis i altres activitats d'aprenentatge entre ciutats de diferents països, estructurades com a xarxa, reconèixer les bones pràctiques existents i donar-hi visibilitat.

D'acord amb aquesta dimensió d'aprenentatge i amb la vocació d'acompanyar la ciutat, més que no dirigir-ne l'acció, CGLU i Culture Action Europe nomenen, en converses amb el govern local de cada Ciutat Pilot, una persona experta que serà responsable d'analitzar el context i oferir assessorament durant tot el procés de treball. En el cas de Terrassa, aquesta funció ha recaigut en Jordi Baltà.

CRONOLOGIA DE LA PARTICIPACIÓ DE TERRASSA

Terrassa es va afegir al programa Ciutats Pilot a finals de 2015, juntament amb el primer grup de Ciutats Pilot a nivell europeu i global, i va iniciar el seu programa d'activitats els primers mesos de 2016. Després d'una primera etapa de contextualització i anàlisi, entre maig i juny de 2016 es va dur a terme el taller d'autoavaluació, que va ser la base per definir un programa de treball amb diverses mesures i accions d'aprenentatge amb altres ciutats. Així, entre 2017 i 2019 es vam implementar diverses mesures, descrites a la resta d'apartats d'aquesta publicació.

Atesa la voluntat d'afavorir la participació, la transparència i l'aprenentatge entre ciutats, el programa contempla la publicació de diversos documents, la majoria dels quals es tradueixen al castellà, l'anglès i el francès. D'aquesta manera, entre 2016 i 2019 es van publicar al web del programa Ciutats Pilot els següents documents:

› **Informe d'autoavaluació ("Radar 1")** derivat del taller realitzat l'any 2016

› **Perfil de la ciutat** (2017), que descriu els principals trets de Terrassa i la seva vida i acció cultural, de cara sobretot a persones que no coneguin la ciutat.

› **Programa de treball** (2017), que concreta les mesures previstes a partir dels resultats del taller d'autoavaluació i que s'han desenvolupat des de llavors i fins a 2019, tal com s'explica en altres apartats d'aquesta publicació.

› **Bona pràctica: Llibre blanc de la cultura de Terrassa** (2018), també inclosa, com la bona pràctica següent, a la **base de dades** *Obs* d'experiències sobre cultura i desenvolupament sostenible de CGLU.

› **Bona pràctica: Terrassa, Ciutat del Cine** (2018), derivada de la candidatura presentada per Terrassa a la 3a edició del Premi Internacional CGLU – Ciutat de Mèxic – Cultura 21, que el jurat del Premi va acordar considerar una bona pràctica.

› **Informe de la visita d'aprenentatge** que Terrassa, juntament amb Barcelona, van acollir el setembre de 2018, amb la participació de diverses ciutats europees.

› A més, en aquests anys Terrassa ha participat a les visites d'aprenentatge realitzades a **Malmö, Lisboa, Izmir, Gabrovo i Lió**, i en diverses edicions de la conferència *Beyond the Obvious* que organitza anualment la xarxa Culture Action Europe.

› També ha participat a la **3a Cimera de Cultura de CGLU** celebrada a Buenos Aires l'abril de 2019, i al Congrés Mundial de CGLU que va tenir lloc a Bogotà l'any 2016, ocasions que han permès presentar la seva experiència de participació al programa i intercanviar punts de vista amb altres ciutats participants.

Aquest conjunt de documents difosos fins ara es completa amb aquesta publicació final, que fa balanç dels resultats de la participació de Terrassa al programa i planteja línies de treball per al futur.

QUÈ ENS DEIA L'AUTOAVALUACIÓ INICIAL?

El taller d'autoavaluació realitzat la primavera de 2016 va mostrar un nivell de desenvolupament força equitatiu de les diverses dimensions de la cultura i el desenvolupament sostenible a Terrassa, com mostra la Figura 1. En els nou àmbits analitzats, derivats de l'estructura de Cultura 21 Accions, la valoració dels participants al taller situava Terrassa per sobre de la mitjana d'un panel d'experts que havia analitzat la situació en ciutats d'arreu del món l'any anterior. Terrassa mostrava fortaleses especialment en àmbits com els drets culturals, les polítiques de patrimoni, diversitat i creativitat (equivalents a l'àmbit més tradicional de les polítiques culturals), la relació entre cultura, equitat i inclusió social, i la relació entre cultura i educació.

Figura 1:
Autoavaluació de Terrassa i dades del Panel Global 2015

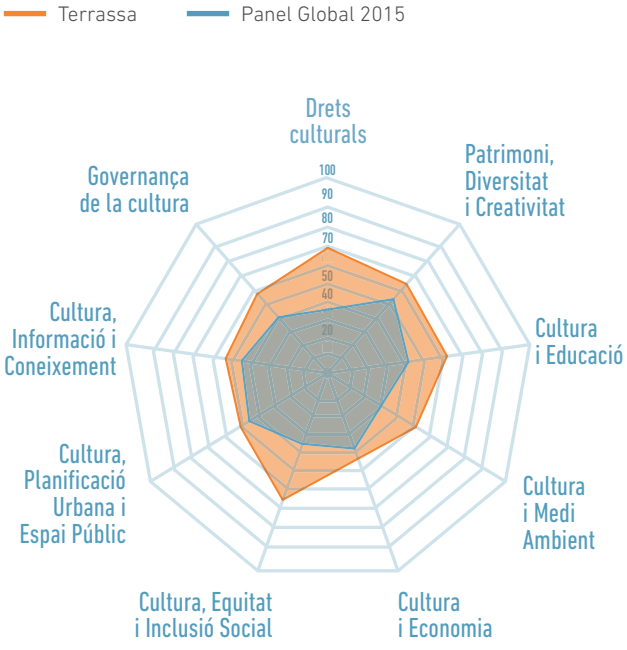

Font: elaboració pròpia, a partir de les dades proporcionades pels participants al taller organitzat per l'Ajuntament de Terrassa (Terrassa, 30 de maig – 1 de juny de 2016) i la mitjana extreta d'un panel de 34 experts de diverses regions del món.

L'informe elaborat en aquell moment per l'expert del programa Ciutats Pilot destacava diverses fortaleses, per exemple l'existència d'un sistema cultural sòlid, divers i ben estructurat, l'experiència de reflexió en matèria de polítiques i governança de la cultura (com per exemple el Llibre Blanc de la Cultura), o el bon aprofitament de l'espai públic per a usos culturals. Així mateix, suggeria que Terrassa dediqués atenció en el seu programa de treball a les qüestions següents:

- La relació entre cultura i economia, per afavorir una major consciència dels vincles existents entre ambdós àmbits.
- La dimensió de gènere en la cultura, atesa la percepció que s'era conscient que calia impulsar la reflexió en aquest sentit però costava concretar-ne les implicacions.
- Aspectes concrets de la relació entre cultura, planificació urbana i espai públic, per exemple la descentralització de la vida cultural o l'art públic.
- La transversalitat de les polítiques culturals, atesa la percepció que la fortalesa en matèria de polítiques culturals no sempre anava acompanyada d'una col·laboració prou forta amb altres àmbits de l'acció pública.

A partir dels resultats de l'autoavaluació, un grup de treball format per representants tant de l'Ajuntament com d'associacions i agents privats va definir el programa de treball que es duria a terme els anys següents. El programa de treball prenia en consideració les recomanacions fetes pel programa Ciutats Pilot, en valorava les implicacions i feia propostes concretes, adaptades a un marc temporal concret.

En aquest sentit, cal entendre que alguns reptes detectats el 2016 continuen essent vàlids, mentre altres hauran variat o bé per les accions dutes a terme des de llavors o bé per altres canvis en la realitat de la ciutat, que és dinàmica. Entre els anys 2020 i 2021, la crisi derivada de la pandèmia de la Covid-19 ha suposat nous reptes tant per a la vida cultural com per a la noció de sostenibilitat a les ciutats. Terrassa hi ha respost de manera sòlida, amb iniciatives com els ajuts CREA o la programació "Fem estiu", que s'expliquen també en aquesta publicació.

Creiem que tant les accions que es descriuen en els propers apartats com la participació de Terrassa en diversos intercanvis internacionals han estat font d'aprenentatge i haurien de situar la ciutat en una millor posició a l'hora de fer front a reptes com aquests, i a d'altres que plantejarà el futur. Des de la perspectiva de la Comissió de Cultura de CGLU i Culture Action Europe, i de l'expert que ha acompanyat Terrassa en aquest procés, la ciutat ha dut a terme un treball molt significatiu per posar la seva vida cultural a l'avantguarda de la reflexió sobre desenvolupament sostenible a les ciutats d'avui.

PROGRAMA DE TREBALL:

MESURES PILOT

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

2 DRETS CULTURALS: PERSPECTIVA DE GÈNERES

Autoria: **Ana Villarroya, Jordi Baltà, Imma Vilches**

L'exercici d'autoavaluació efectuat a Terrassa la primavera del 2016, a l'inici del programa Ciutat Pilot, va mostrar que la dimensió de gènere en la cultura era una de les qüestions que havia generat més debat. D'una banda, hi havia la consciència que calia impulsar la reflexió en aquest sentit, però mancava claredat sobre com traduir la perspectiva de gènere en mesures concretes. Així doncs, l'informe derivat del taller inicial va suggerir que Terrassa abordés aquesta qüestió en el marc del seu programa de treball, atesa la importància que té la dimensió de gènere en la vida cultural de les ciutats, i la possibilitat d'aportar un exemple que fos inspirador per a altres ciutats. La dimensió de gènere és important, entre altres coses, per garantir l'exercici universal i igualitari del dret a participar en la vida cultural i per contribuir a una vida cultural més diversa i plural, on el conjunt d'expressions de gènere es vegin representades.

Així, en el marc del Reglament municipal per a la igualtat de gèneres de l'Ajuntament de Terrassa, aprovat inicialment el 28 de març de 2019 i que modifica l'anterior Reglament aprovat el 2017, la ciutat ha estat treballant en un conjunt de pautes per a l'organització d'actes a l'espai públic, on s'han introduït noves normatives per acomplir la igualtat de gèneres. La proposta inicial en aquest sentit va comptar amb l'assessorament d'Anna Villarroya, professora de la Universitat de Barcelona i experta del programa Ciutats Pilot en matèria de polítiques culturals i gènere.

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

Aquesta iniciativa es relaciona amb la responsabilitat dels ens locals de Catalunya d'incloure la creació i adaptació dels mecanismes necessaris per integrar la transversalitat de la perspectiva de gènere en les seves accions polítiques (article 6.1.d. de la Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, i article 4 del Reglament municipal per a la igualtat de gèneres de l'Ajuntament de Terrassa, aprovat el 28 de març de 2019).

L'atorgament de permisos per a la realització d'actes en espais públics és una d'aquestes accions públiques. Aquesta mesura té per objectiu facilitar la incorporació d'alguns elements clau perquè totes aquelles activitats lúdiques, culturals o esportives que les entitats i associacions duen a terme a la via pública amb l'autorització municipal corresponent, compleixin amb els principis d'igualtat de gèneres i contribueixin a prevenir el sexisme, el masclisme i la LGTBI-fòbia.

Per tant, es busca sensibilitzar la població i, particularment, les organitzacions sense ànim de lucre de base social sobre la necessitat d'aquesta visió inclusiva i el dret d'igualtat de tracte i no-discriminació per raó d'orientació sexual, d'identitat de gènere o expressió de gènere.

En termes generals, aquesta nova perspectiva ha de beneficiar tothom, ja que ha de contribuir a millorar la societat i fer-la més democràtica, culturalment diversa i inclusiva.

En termes més específics, aquesta iniciativa té com a objectiu la sensibilització de les organitzacions i associacions que sol·liciten autorització per a esdeveniments en espais públics sobre la importància de complir la Llei catalana 17/2015, sobre la igualtat efectiva de dones i homes, i la normativa municipal d'igualtat de gèneres de l'Ajuntament de Terrassa.

Com funciona aquesta política? Les entitats que sol·liciten autorització per a esdeveniments culturals, esportius i d'oci en espais públics han de proporcionar informació sobre com s'integra la perspectiva de gènere a la seva institució i sobre l'activitat proposada.

Pel que fa al primer aspecte, les organitzacions sol·licitants han d'indicar si tenen el seu propi protocol per prevenir i actuar contra l'assetjament sexual, l'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere. En cas que no tinguin el seu propi protocol, es demana a les entitats que signin el protocol de l'Ajuntament i que n'assegurin l'aplicació durant l'activitat. La subscripció d'aquest protocol serà una condició necessària per a la concessió de l'autorització de-

Fotografia: Anna Taratiel

manada. Les entitats també han d'indicar si l'entitat incorpora la igualtat de gènere als seus estatuts, objectius i/o estructura organitzativa.

Pel que fa al segon aspecte, les organitzacions han d'indicar si l'activitat proposada incorpora principis d'igualtat de gèneres. Per exemple, si s'incorporen objectius específics de lluita contra els estereotips de gènere o la promoció de valors igualitaris a l'activitat i/o es destaquen especialment les contribucions de dones i altres grups invisibilitzats a causa del gènere o l'orientació sexual i/o si la comunicació (escrita, oral, visual i digital) de l'activitat i de la mateixa activitat segueixen el *Llibre d'estil de perspectiva de gènere* –incloent-hi les recomanacions per a una comunicació amb perspectiva LGTBI– promogut per l'Ajuntament de Terrassa.

La implementació d'aquesta política facilitarà la recopilació periòdica d'indicadors específics que permetran introduir els ajustos necessaris en les polítiques culturals, especialment aquelles que fan referència a la igualtat de gèneres. També facilitarà el compliment de l'objectiu 5 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS): aconseguir la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i nenes.

Fotografia: Cecília Coca

3 DESCENTRALITZACIÓ DE L'ACTIVITAT CULTURAL

Relatora: **Araceli Antón**

Fotografies: Cecília Coca

La puntuació atorgada a Terrassa en l'àmbit de *Cultura, planificació urbana i espai públic* durant la fase d'autoavaluació (2016), tot i que es trobava per sobre de la mitjana del Panel Global, va ser una de les valoracions més baixes respecte els altres nou temes analitzats. Els resultats sorgien d'una combinació de valors bastant diversa: en tres de les dotze accions analitzades, la ciutat se situava en un "nivell avançat"; en sis, en un "nivell en desenvolupament"; i, en les altres tres, en un "nivell embrionari".*

Segons la valoració feta en aquell moment, la ciutat demostrava una experiència significativa en l'aprofitament de l'espai públic per a usos culturals, tot i que també hi havia aspectes que es podrien enfortir. Per exemple, era convenient una reflexió sobre la descentralització de la vida cultural, entre d'altres pel que fa al paper cultural dels centres cívics o la millora de l'accessibilitat a determinats barris de la ciutat per tal d'afavorir la participació en les activitats culturals que s'hi duien a terme.

És precisament en aquesta línia de descentralització de la vida cultural que en els últims anys s'ha desenvolupat la campanya Cultura als Equipaments Cívics, implicant un treball transversal en-

tre Tècnics de Cultura (tant de proximitat i territori, com sectorials), responsables de la Xarxa de Biblioteques i responsables dels Equipaments Cívics.

Es tracta d'una mesura pilot que pretén millorar el funcionament de la xarxa d'equipaments de proximitat, plantejant una sèrie de canvis i ajustos sobre el Pla d'Equipaments Cívics (PEC). Aquest Pla ha estat elaborat amb la voluntat de revisar els criteris establerts en les seves dinàmiques de funcionament, de cara a optimitzar recursos i possibilitar una major presència al territori, per tal de promoure la cultura i l'educació, acollir la diversitat social i multigeneracional i desenvolupar estratègies que impulsin el desenvolupament social comunitari.

Una de les funcions més importants dels Equipaments Cívics és la de facilitar l'accés de la ciutadania a la cultura, oferint programes, aportant recursos, creant espais, estimulant les iniciatives i mantenint una continuïtat que altres formes d'actuació no tenen.

Els canvis que es plantegen en relació a la xarxa d'equipaments cívics, impliquen enfortir la presència de les programacions culturals: les programacions de la Xarxa de Biblioteques i les de tots els departaments del Servei de Cultura als Equipaments Cívics, així com la possibilitat de reubicar i subministrar d'elements infraestructurals o altres materials tècnics entre els diferents Equipaments Cívics per tal d'augmentar la seva polivalència.

Fotografia: Cecília Coca

L'Ajuntament de Terrassa s'ha marcat com a objectius principals incrementar i ajustar totalment la programació als objectius del PEC, així com millorar la qualitat del funcionament de la xarxa, optimitzant els recursos i racionalitzant els usos. El Servei de Cultura, per la seva banda pretén millorar l'eficàcia dels projectes i de les accions, re-

Fotografies: Cecília Coca

baixant duplicitats i saturacions de les programacions culturals, així com donar espai per encabir propostes culturals d'agents i entitats locals.

El model de governança actual dels Equipaments Cívics encara no ha permès el desenvolupament integral d'aquesta mesura pilot. No obstant, el Pla d'Equipaments Cívics deixa clara una voluntat de revisar els criteris establerts en les seves dinàmiques de funcionament de cara a optimitzar recursos i possibilitar una major presència al territori, implementant estratègies que impulsin el desenvolupament integral de les persones i la cohesió social promovent la cultura i l'educació i acollint la diversitat cultural.

* Dades extretes de l'Informe Terrassa Ciutat Pilot (pàg. 13)

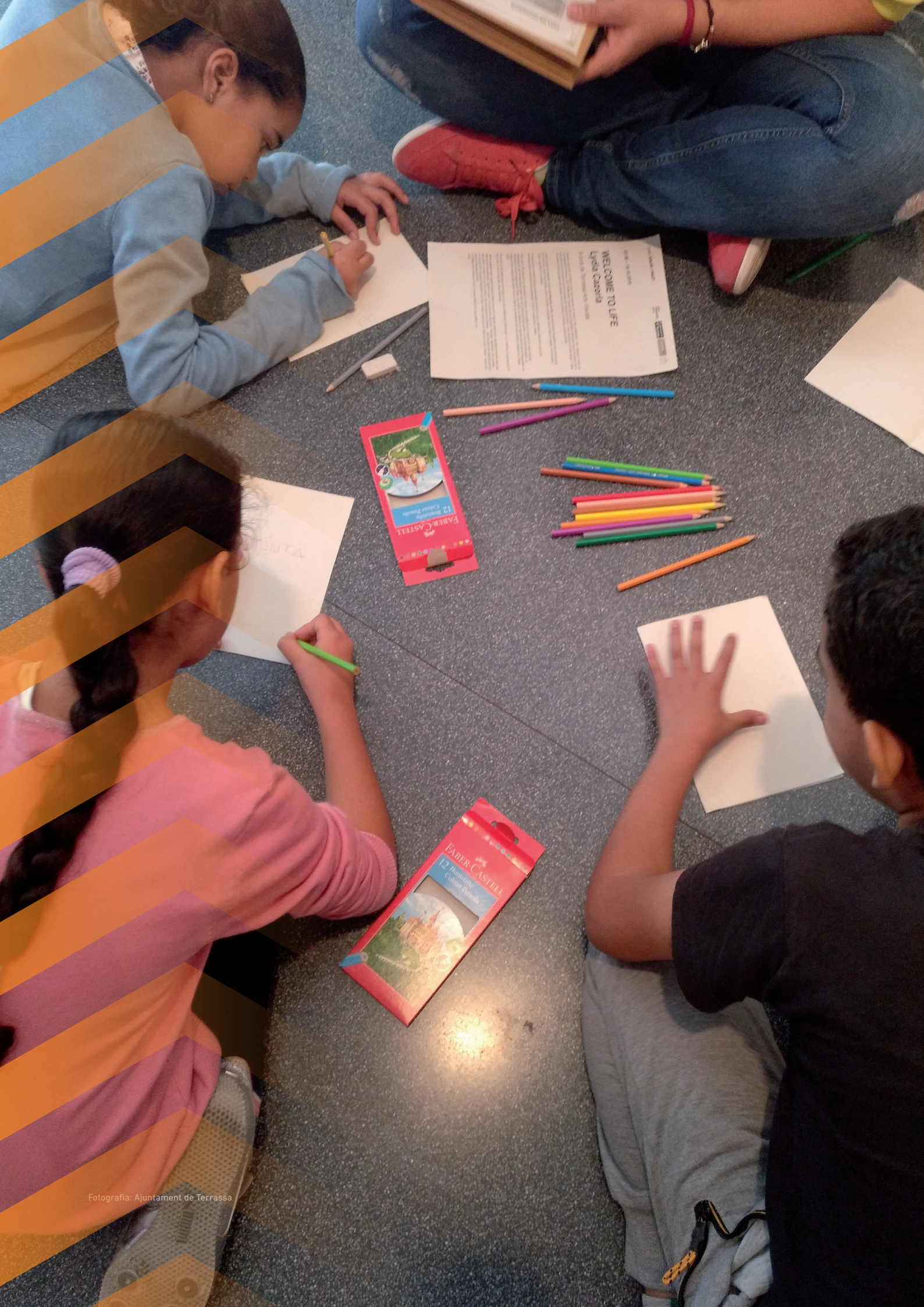

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

4 RELACIONS ENTRE CULTURA I EDUCACIÓ

Relatora: **Araceli Antón**

Fotografia: Casa de la Música de Terrassa

La relació entre cultura i educació durant l'exercici d'autoavaluació va rebre una puntuació significativament superior respecte de la mitjana del panel global.

No obstant i fruit d'aquest anàlisi d'autoavalació, es van considerar en fase de desenvolupament, aspectes com ara la inexistència d'una plataforma o xarxa d'agents que intervinguessin en els àmbits de la cultura i l'educació; o la presència d'accions culturals i de foment de la creativitat en entorns empresarials, associatius i altres indrets d'aprenentatge.

En el pla de mandat 2019-2023, l'Ajuntament pren el compromís de treballar per reduir les desigualtats entre els barris en àmbits tan fonamentals com l'habitatge, l'espai públic, l'educació, la salut i la creació de condicions per a la millora de l'activitat econòmica. Es tracta, en aquest context, de reduir les desigualtats socials i territorials, tot impulsant accions que millorin la qualitat de vida per la ciutadania.

Pel que fa a les propostes de millora en la relació entre cultura i educació, va aparèixer la necessitat d'incrementar el diàleg entre els agents d'aquests àmbits a través del Consell Escolar Municipal i el Consell de Cultura, entre d'altres; així com fomentar les visites de l'alumnat als equipaments i les activitats culturals de la ciutat; i també potenciar els intercanvis de professors, i enfortir l'oferta educativa en l'àmbit audiovisual al Parc Audiovisual de Catalunya.

També amb l'objectiu de remarcar i enfortir les connexions entre cultura i educació es proposa crear la marca CEC-Terrassa. La sigla respon a Connexions Educació Cultura-Terrassa, ja que la seva finalitat és agrupar i donar visibilitat a totes les accions que ja s'estan duent a terme en aquests dos àmbits i explorar-ne d'altres que es puguin generar. També es planteja la constitució d'una nova taula del Consell de Cultura centrada en aquest àmbit, amb la missió, entre d'altres, d'elaborar un document de mapatge de

les diverses connexions entre educació i cultura. Caldria, en qualsevol cas, garantir la presència en aquesta nova taula de no només agents de la cultura, sinó també del sector educatiu formal i no formal, que és clau per tal d'assegurar el ple desenvolupament del treball en aquest terreny. Terrassa encara no ha posat en marxa el projecte global Connexions Educació Cultura, tot i que ha mantingut accions ja iniciades, com el projecte [TERRAoasi] Art i Educació Lab, un clar referent de bona pràctica. Creat el 2016 entre els Serveis Municipals d'Educació, Servei de Cultura i Servei de Joventut, combina de manera transversal alumnat, institucions culturals, artistes i territori, amb l'objectiu de treballar, a través de les arts visuals contemporànies, la cohesió social, el sentiment de pertinença i la diversitat en centres escolars públics de Terrassa classificats d'alta complexitat. Des del Parc Audiovisual de Catalunya també s'han posat en marxa projectes que posen en relació la cultura i l'educació. S'hi fa referència més endavant.

Recentment s'han posat en funcionament altres mesures que tracten de reforçar vincles entre la cultura i l'educació, com ara Rock'in a l'educació secundària, que busca impulsar l'ensenyament musical als centres de secundària a partir de l'ensenyament de la música moderna, tot aprofitant les possibilitats de les noves tecnologies. També el projecte Xamfrà d'inclusió social a partir d'ensenyament no formal de la música (percussió i veu), les arts plàstiques, la dansa i el teatre a barris culturalment i econòmicament desprotegits, o el projecte Vozes, d'ensenyament musical a partir del repertori clàssic/formació orquestral i coral a centres d'esplai i/o a diverses AMPA per a la formació d'orquestres.

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

Fotografia: cedida Parc Audiovisual de Catalunya

5 TERRASSA CITY OF FILM 2017-2021

Autoria: **Pietat Hernández i Jordi Hernández**

Fotografia: cedida Parc Audiovisual de Catalunya

Compartint els objectius de l'Agenda 21 de la Cultura, l'any 2017 des de la Taula de l'Audiovisual es va presentar candidatura a la Xarxa de Ciutats Creatives UNESCO en la modalitat de cinema. D'aleshores ençà hem recorregut un camí de quatre anys, els dos últims molt marcats per la pandèmia, que s'han dedicat fonamentalment a "crear i desenvolupar complicitats".

Es van definir dos objectius en el marc del projecte Ciutats Pilots Cultura.

El primer: "Constituir un espai de trobada i intercanvi bidireccional entre els diferents agents locals de l'audiovisual i l'Administració que, entre altres coses, ajudi a impulsar projectes concrets, com ha estat la candidatura a la Creative Cities Network de la UNESCO, mitjançant la qual Terrassa vol assolir el reconeixement de Ciutat del Cinema per part d'aquest organisme". Objectiu que vam assolir plenament aconseguint la designació de la ciutat. Aquest, però, no és un punt i a part, sinó un punt de partida per a la projecció de la identitat cinematogràfica de Terrassa.

El segon objectiu ha estat "Aprofundir en l'acostament in situ entre el cinema i les produccions

que es duen a terme a Terrassa i la ciutadania". En aquest sentit s'han identificat espais de la ciutat en escenes de films coneguts, s'han establert *tours* al voltant de localitzacions cinematogràfiques i s'han organitzat cicles pedagògics a les biblioteques a través d'una selecció dels títols cinematogràfics rodats a Terrassa.

També es proposava la possibilitat de programar, l'estiu del 2018, un minicicle de cinema a la fresca als barris que podria finalitzar amb una projecció a final de juliol al Parc Audiovisual de Catalunya. Un segon objectiu que s'ha superat amb escreix. Les biblioteques tenen projectes que animen a despertar vocacions cinematogràfiques, la ciutat té un cicle de cinema i proximitat com els Cicles Gaudí als Barris. A més, hem definit un programa d'activitats per a la difusió del cinema en cada un dels llenguatges artístics: el Fred Festival, Rebobina Films, Cinema i Castells, Estiu de Cine o Sex Education Film Festival. Altres projectes, vinculats al turisme, com la Ruta del Cinema, han quedat pendents per a la represa post-COVID.

Efectivament, la Taula de l'Audiovisual ha esdevingut l'organisme de trobada i validació de les diferents actuacions impulsades. Junts hem assolit la denominació de Ciutat Creativa, hem organitzat tres edicions de la 7mana del Cinema per difondre el valor patrimonial del cinema i l'audiovisual i hem recuperat el concurs internacional One Shot, organitzat per la històrica entitat cultural Coro Vell.

Fotografia: cedida Parc Audiovisual de Catalunya

La pandèmia no ha permès que les persones es trobin, però això no ha estat prou motiu per aturar el projecte. L'últim any els esforços es van enfocar a enfortir els lligams naturals en cada un dels camps en què la cultura i l'audiovisual esdevenen motors de la ciutat, tant a nivell local, com estatal i internacional.

S'ha buscat la complicitat amb el sector educatiu mitjançant iniciatives com ara el Projecte d'Educació 360 per a l'Alfabetització Audiovisual o el TRS Fem Cinema, aquest darrer orientat tant a mestres com a estudiants. Hem enfortit lligams amb les organitzacions econòmiques i governamentals a través del Projecte HUB Audiovisual de Catalunya, tot teixint complicitats amb la innovació (Redacció del pla estratègic per a l'enfortiment de la indústria audiovisual i Mirades), complicitats amb els emprenedors terrassencs (Pla d'actuació per al foment del cinema i l'audiovisual), aliances amb universitats per a la definició de projectes de transferència de coneixement, complicitats amb les ciutats afins en l'àmbit estatal i internacional per treballar coordinadament. La Xarxa de Ciutats Creatives d'Espanya promou el debat conjunt entre disciplines creatives i ciutats a través del Cicle Creativitat Preventiva, i en l'àmbit internacional comencem a coordinar la xarxa internacional de ciutats creatives de cinema per impulsar el treball conjunt en projectes d'alfabetització audiovisual, des del qual volem aportar elements de progrés i pensament crític.

Terrassa, amb l'aposta per projectes audiovisuals com el Parc Audiovisual de Catalunya (PAC) o la Terrassa City of Film, ha creat en aquest temps un fort vincle des del sector de l'audiovisual amb la indústria, la innovació, la ciutadania, la projecció i la internacionalització. Tot plegat en plena sintonia també amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'ONU-Agenda 2030. Pensem que la construcció d'uns fonaments forts per construir el futur econòmic, social i cultural passen pel cinema i l'audiovisual, que han d'esdevenir un element central en el desenvolupament sostenible de la ciutat.

Fotografia: cedida Parc Audiovisual de Catalunya

Fotografia: Josep Palau. Arxiu Municipal de Terrassa (AMAT)

6 ALTRES PERSPECTIVES I VALORACIONS

Associació Elixir Poètic
Gabriel Verderi · Cultura, espai públic i educació

Fotografia: Paulo Cacais

Des de l'Associació Elixir Poètic hem considerar una gran oportunitat poder participar a Terrassa Ciutat Pilot, ja que va obrir la porta a la comunicació transversal entre serveis, agents i organitzacions i va posar com a objectiu la promoció de la cultura. En el nostre cas hem seguit aplicant i incrementant algunes de les qüestions que es van comentar durant les taules de treball. Sobretot pel que fa a temes de gènere, inclusió de capacitats diverses i també sostenibilitat.

Respecte de temes de gènere hem programat més autores, i també hem donat veu a totes les orientacions sexuals. Pel que fa a inclusió, seguim oferint tot el nostre programa amb llengua de signes i audiodescripció sempre que sigui necessari. I quant a la sostenibilitat, estem cuidant molt el fet de ser sostenibles també en els recursos tècnics creant una programació múltiple en espais determinats que faci possible que els nostres actes no suposin una despesa extra a nivell tècnic, humà i econòmic.

Així mateix, ens hem sumat a la col·laboració amb altres organitzacions i empreses locals per fer xarxa a la ciutat. Mirem cap a un futur cooperatiu amb la xarxa europea i d'aquesta manera poder donar veu a la poesia i l'art en català a nivell europeu.

Associació Elixir Poètic

Les mesures sobre cultura, planificació urbana i espai públic són propostes que van en una direcció molt concreta: que Terrassa tingui equipaments municipals per a la creació artística, habilitar un xarxa de llocs d'exhibició i generar activitats que apropin l'art a l'espai públic. Per un altre costat i no menys important, és necessari continuar donant suport als projectes que vinculen art-creació-educació amb les escoles de primària i secundaria de la ciutat, amb atenció especial als centres amb un entorn complex. És una forma molt interessant que propicia l'acostament de la comunitat educativa a artistes i llenguatges artístics contemporanis, amb propostes que impliquen les persones i el territori. En aquest sentit, cal continuar apostant per la implicació transversal entre els serveis municipals de la ciutat i dotar els projectes existents dels recursos necessaris. Per últim, un altre dels actius amb què compta la nostra ciutat és el Museu d'Art i la seva col·lecció d'art contemporani. És un patrimoni que necessita un espai amb identitat per mostrar-lo i que sigui catalitzador de propostes que vinculin novament l'art contemporani i l'educació.

Parlar de cultura i espai públic implica intersecció i interacció. Els carrers i les places de la ciutat han de ser zones actives i amb un flux dinàmic que propiciï que l'art, els artistes i els vianants conflueixin. Per això cal elaborar un mapa on apareguin accions artístiques multiculturals i multidisciplinàries que generin interès i despertin inquietud. Cal explorar formes per formalitzar llocs on apareguin activitats artístiques que vagin més enllà d'una concepció epidèrmica de l'estètica i l'embelliment. Necessitem crear circumstàncies que facin possible un contacte més fluid entre la ciutadania i els llenguatges artístics, sobretot els que aposten per la creació. Cal facilitar que pulsacions creatives dels joves tinguin espais on fer-se visibles i l'oportunitat que les seves idees motivin i sacsegin amb sorpresa la ciutadania. Les propostes centrades en aquest tipus d'art necessiten una atenció especial: no entren en el circuit comercial, però en canvi tenen la virtut de ser la marca contemporània de les inquietuds, els neguits i els desitjos de la societat emergent.

Finalment, per tal d'intensificar la relació entre arts visuals-ciutadania-espai públic, sorgeix la proposta de planificar un esdeveniment que vinculi artistes, ciutat i entitats, amb un programa pluridisciplinari d'activitats al voltant de les arts visuals. Aquest esdeveniment pot arribar a ser un referent anual que aconsegueixi un context de coexistència entre l'art, l'expressió, la creació i l'educació.

Els símptomes que es perceben des de l'Administració tenen la voluntat d'activar línies de treball que apunten en aquesta direcció. És necessari que les propostes responguin a una direcció concreta, amb els recursos necessaris i que amb un disseny sòlid permetin refermar les bases per establir programes que es desenvolupin a curt, mitjà i llarg termini.

Gabriel Verderi
Cultura, espai públic i educació

Fotografia: Jordi Canyameres. Arxiu Municipal de Terrassa (AMAT)

Fotografia: Imma Cortés

7 ACCIONS 2020: LA CULTURA A TERRASSA DAVANT LA COVID-19

Autoria: **Manuel Fuster i Imma Vilches**
Relatora: **Araceli Antón**

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

Terrassa és la tercera ciutat més gran de Catalunya en nombre de població. Hi conviuen el sector cultural professional, semiprofessional i un tercer sector altament qualificat i especialitzat que té una gran penetració en tota la societat local. L'actual episodi de la COVID-19 ha afectat de manera total i completa tot el sistema cultural, amb els efectes successius de suspensió de programació i pèrdua de públic, trasllat de molta activitat al sector digital, a més d'efectes contundents a nivell emocional, la qual cosa ha conduït a reflexionar amb una nova mirada sobre la importància i la necessitat de cultura en una ciutat. La crisi sanitària va comportar, en un primer moment, el tancament total d'equipaments culturals: biblioteques, museus, arxius, teatres, auditoris i sales d'exposicions, així com la suspensió de la programació estable, cicles, actuacions musicals i activitats de la cultura popular i tradicional, tot comportant un esforç del Servei de Cultura reprogramar més endavant totes les accions previstes i sense deixar, en cap cas, de mantenir un contacte permanent amb els agents del sector.

L'ús majoritari d'internet i les xarxes socials, a causa del distanciament físic, tant del públic com dels diferents agents, ha comportat, per part del Servei de Cultura de l'Ajuntament, el desenvolupament d'estratègies de comunicació que han

permès mantenir aquesta relació diària i permanent, mitjançant nombroses insercions en publicacions pròpies i de tercers, i facilitant al sector de mantenir una dinàmica propositiva cultural.

Generar relacions de confiança és el principal repte, ja que aquestes relacions basades en la complicitat i l'expressió sana d'interès per la millora de la cultura a la ciutat són les que permeten mantenir un sector cultural fort i madur. La principal necessitat és poder oferir nous espais de realització cultural segurs, que indiquin als diferents sectors culturals que es recuperarà bona part de l'activitat. Els sectors culturals demanen als serveis públics que es mantingui el compromís d'un suport econòmic i tècnic. Exigeixen respostes que s'han de poder oferir amb seguretat, complicitat compartida i sempre amb la voluntat de mantenir viva l'activitat cultural de la ciutat.

Des de l'Ajuntament de Terrassa, i per afrontar la crisi que la pandèmia ha provocat en el sector cultural local, es va prioritzar reprogramar el màxim d'activitats afectades, tot donant preferència al talent, als artistes i a les indústries culturals locals en l'edició Fem Estiu 2020. Aquesta va esdevenir una programació en la qual, entre els mesos de juny i setembre, es va aconseguir arribar a tots els barris de la ciutat amb una oferta més àmplia, rica i variada que mai. D'aquesta manera es pretenia descentralitzar l'oferta cultural, fent especial incidència en les accions al territori i la dinamització comunitària. Un dels objectius era promoure la diversitat i la pluralitat cultural com a resposta a la realitat demogràfica que viu Terrassa i facilitar la participació d'artistes professionals, associacions i agents culturals de la ciutat en la implementació d'una programació cultural de proximitat al territori.

L'edició del Fem Estiu 2020 va presentar uns canvis substancials respecte d'anys anteriors. D'una banda, com a garantia sanitària contra els efectes provocats per la COVID-19: es va treballar conjuntament i de manera molt coordinada i propera amb Prevenció de Riscos, Protecció Civil i Manteniment i Patrimoni, tot escollint espais on es pogués fer un control total dels aforaments: biblioteques, altres equipaments propis del Servei de Cultura, patis interiors tancats, patis d'escoles, casals d'estiu i pistes esportives.

També es va treballar de manera transversal i en col·laboració amb altres serveis municipals, com ara Educació, Joventut i Lleure, Serveis Socials, Esports o Equipaments Cívics.

D'altra banda, la programació aglutinava, sota un mateix projecte global, les propostes culturals d'absolutament tots els departaments del Servei de Cultura.

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

El resultat va ser la programació de 184 actes, amb una assistència de 4.554 persones i una mitjana d'ocupació d'un 72%.

D'altra banda i davant d'aquestes necessitats derivades del nou context, l'Ajuntament de Terrassa va decidir actuar i posar a disposició dels diferents sectors professionals unes mesures específiques en forma d'ajuts econòmics, anomenades TERRASSA CREA.

Aquests ajuts tenen per objectiu potenciar la investigació i la producció de pràctiques artístiques contemporànies ja que es considera que la riquesa d'una ciutat comença per la seva capacitat de cerca i captació de talent i d'estímul de la creativitat i la innovació artístiques. Per tant, el Ple de l'Ajuntament, en sessió de data 30 d'octubre de 2020, va aprovar les Bases específiques per a l'atorgament de subvencions per part de l'Ajuntament de Terrassa per al suport a projectes culturals vinculats als àmbits de les arts i el pensament TERRASSA CREA. L'Ajuntament de Terrassa dotà amb 200.000 euros aquesta línia de subvencions.

Tots els projectes presentats, per ser considerats, hauran de respectar i observar els principis de:

- Perspectiva de gèneres.
- Accessibilitat pel que fa a capacitats socioeconòmiques, orígens i capacitats diverses.
- Sostenibilitat.

Per altra banda, les activitats o els projectes que es subvencionen han de fomentar activitats d'interès públic o social que tinguin per finalitat:

- Millorar la cohesió i inclusió social de la ciutat.
- Fomentar valors socials i culturals i formes de participació noves.
- Millorar els canals de participació ciutadana.
- Possibilitar el creixement cultural quantitatiu o qualitatiu de la ciutat.
- Promoure una ciutat intercultural i diversa.
- Contribuir a garantir la qualitat de la salut a la ciutat.
- Promoure, defensar i garantir els drets de ciutadania.
- Promoure una ciutat sostenible.
- Promoure, defensar i garantir la igualtat combatent les desigualtats per raó de gènere, classe social, edat, origen nacional i/o ètnic, religió, diversitat funcional, orientació sexual i identitat de gènere, entre d'altres.

Els resultats de la primera convocatòria de TERRASSA CREA 2021 han estat:

- 67 projectes presentats

- 28 projectes subvencionats

Percentatge de projectes subvencionats per àmbits:

Arts Visuals	35,71%
Arts escèniques	32,14%
Música	25,00%
Altres (arts digitals i literatura)	7,14%

Dotació econòmica i percentatge per àmbits:

Arts Visuals	83.400€ /// 41,70%
Música	55.250€ /// 27,63%
Arts Escèniques	54.850€ /// 27,43%
Altres (arts digitals i literatura)	6.500€ /// 3,25%

Fotografia: Anna Taratiel

CONCLUSIONS

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

8 BALANÇ I PERSPECTIVES DE FUTUR

Autoria: **Manuel Fuster i Imma Vilches**

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

La cultura ha de ser indiscutiblement protegida i promoguda. La diversitat cultural és font de creativitat, innovació, és una condició per a la consecució de la inclusió social i la participació. És indispensable per al creixement i per a la pau, full de ruta per al desenvolupament sostenible.

Resulta, doncs, indispensable concebre la diversitat cultural com a motor de transformació que generi un altre model de globalització, una diversitat interconnectada que faci possibles noves formes de relació entre allò local i global.

Per tant ha de ser objectiu prioritari crear un entorn favorable perquè els artistes, els professionals de la cultura i la ciutadania puguin crear, produir, distribuir i difondre les seves expressions. Per aconseguir aquesta fita és fonamental la creació de xarxes de cooperació i autoconeixement, tant a nivell mundial com local.

La cultura pot i ha de propiciar el desenvolupament sostenible, promoure la creativitat i la innovació a la recerca d'un creixement inclusiu, equitatiu i sostenible, tot atorgant una especial atenció a les expressions culturals més amenaçades, així com vetllar per la plena cohesió social i, especialment, millorar la condició de la dona i la població més desfavorida.

Terrassa té una trajectòria significativa pel que fa a la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible, visible especialment en àmbits com la governança de la cultura, les polítiques de patrimoni, diversitat i creativitat, i els vincles entre cultura i cohesió social, i recolza així mateix en eixos

Fotografia: Ajuntament de Terrassa

transversals significatius, com ara les connexions internacionals, mitjançant la participació en nombroses xarxes i projectes europeus i globals.

La participació al programa Ciutats Pilot ha servit per consolidar algunes accions en aquest àmbit i per avançar en d'altres, com ara els vincles entre cultura i gènere i l'atenció a les capacitats diverses.

Així mateix, s'han identificat àmbits rellevants des de la perspectiva de la relació entre cultura i desenvolupament sostenible que requereixen un treball més continuat a mitjà termini, com ara el treball transversal dels agents de l'educació i la cultura amb vista a definir accions conjuntes, ampliar l'oferta cultural descentralitzada en equipaments de proximitat i enfortir el vincle entre cultura i economia.

La crisi provocada per l'emergència sanitària derivada de la COVID-19 ha posat a prova l'efectivitat real de les polítiques culturals i ha provocat un desafiament sense precedents.

El món de la cultura, ja feble des de fa anys, ha patit l'impacte brutal de la pandèmia: confinaments, restriccions, pèrdua de pols cultural...

Durant els primers mesos de pandèmia calia adoptar canvis radicals en el model tradicional de suport i promoció cultural. Davant una ciutadania que sempre ha atorgat un pes determinant i essencial a la cultura en viu, màxima manifestació de l'experiència personal i col·lectiva, es van haver de buscar noves estratègies per mantenir el vincle amb les nostres comunitats.

Ha calgut, doncs, cercar nous models, incorporar estratègies noves, o poc experimentades fins al moment, per la necessitat de reaccionar, de prendre decisions ràpidament, i així no allunyar-nos dels nostres públics. La nostra manera de comunicar-nos ha canviat, des dels canals als continguts que oferim. Les eines digitals han estat pràcticament les nostres úniques aliades per mantenir el contacte amb els nostres públics i mirar de mantenir i reforçar el sentiment de comunitat, de sector.

D'aquesta manera, mentre molts sectors i actors culturals anaven difuminant-se i, sovint, desapareixent, les administracions públiques tenien el deure de donar una resposta ràpida, eficaç i efectiva per protegir-los.

Una ràpida capacitat de reacció de l'Ajuntament de Terrassa era imprescindible, i aquest va ser el pilar fonamental de les nostres primeres accions:

- Fer un paquet d'ajuts a la creació i a la producció, destinats als creadors i creadores professionals o en vies de professionalització: els Ajuts TERRASSA CREA. Aquest paquet esdevé un complement de les línies ordinàries de subvencions en l'àmbit de la cultura, centrades en associacions, entitats i cultura popular.

- Augmentar el percentatge del primer pagament de subvencions del 70% al 80%.
- Treballar per l'agilització del segon pagament de les subvencions 2019 i no demorar l'aprovació de les subvencions 2020.
- Mantenir el suport econòmic a totes les activitats culturals (subvencions ordinàries) readaptant els ajuts atorgats a la nova situació, més restrictiva, derivada de la pandèmia.
- Reprogramar totes les activitats previstes incloent-les en els programes d'arts escèniques, música i arts visuals, ja que entenem que el sector artístic professional necessita el suport de l'Administració local.
- Expandir en dies i espectacles el cicle Fem Estiu per donar-hi cabuda als professionals dels sectors artístics i creatius de la ciutat.
- Redactar i aprovar convenis nous, amb clàusules d'exempció de taxes, com a ajuda a les entitats del tercer sector, així com al sector de la restauració.
- Exempció de les taxes, pel que fa als usos dels equipaments culturals de la ciutat, per a les entitats culturals i les escoles d'art de la ciutat.

Sense cap mena de dubte, la situació provocada per la COVID-19 ha transformat els models de gestió i governança. I aquesta transformació s'ha de veure també com una oportunitat per a les polítiques culturals locals.

Estem convençuts que el millor instrument és la participació i la sensibilització de la societat civil. Hem d'encoratjar la creació d'aliances entre el sector públic, privat i els organismes culturals sense ànim de lucre: associacions, professionals de la cultura, grups i comunitats.

Cal convidar la societat civil a participar en l'elaboració i aplicació de les polítiques culturals.

La cultura com a equilibri en la relació entre humanitat, economia i entorn natural és el nou paradigma. Una cultura entesa com a pilar de la sostenibilitat, un bé comú compartit que permet el lliure accés a la informació i al coneixement, que lluita contra l'exclusió social i que potencia el desenvolupament integral de les identitats, les persones i la comunitat.

Ara ja ens toca afrontar el futur, quan la pandèmia hagi estat superada, però encara resten les cicatrius que aquesta crisi ha provocat en el sector cultural.

La resposta a la pandèmia s'ha d'orientar a l'enfortiment d'entorns participatius i col·laboratius, cal potenciar les capacitats dels creadors i de les indústries culturals. La creació i participació en xarxes de distribució i intercanvi internacionals enfortirà el sector cultural.

Hem de mirar cap al futur entenent que ara tenim l'oportunitat de repensar, reelaborar i reconstruir les polítiques culturals locals i fer finalment de la cultura el quart pilar del desenvolupament sostenible.

Fotografia: Caye Casas

Organitza

Ajuntament de Terrassa
Serveis de Cultura
Servei de Relacions Europees i Internacionals

Comissió de Cultura / Ciutats i Governs Locals Units (CGLU)

Secretariat:
Jordi Pascual
Sara Vieux
Marta Llobet
Agnès Ruiz

Expert:
Jordi Baltà

Culture Action Europe

Secretariat:
Tere Badia
Kornelia Kiss
Natalie Giorgadze

Alcalde
Jordi Ballart i Pastor

Regidora de Cultura
Rosa Boladeras i Domingo

Regidora de Relacions Europees i Internacionals
Jennifer Ramírez i Porras

Director de Serveis de Cultura
Manuel Fuster Granja

Cap del Servei de Promoció i Difusió Cultural
Susana Medina Montes

Cap del Servei de Relacions Europees i Internacionals
Joan Chicón Vallejo

Tècnica de Cultura
Imma Vilches García

Tècnica del Servei de Relacions Europees i Internacionals
Anna Farràs Sanz

Coordinació de la publicació
Imma Vilches García

Relatoria
Araceli Antón

Disseny gràfic
Magenta Estudi Creatiu

Traducció i correcció
FX serveis lingüístics
CGLU

Producció gràfica
Vanguard Graphic

Edita
Ajuntament de Terrassa
Serveis de Cultura

Textos
Autoria diversa

ISBN: 978-84-15421-17-7

Agraïments
Santi Martínez Illa
Anna Villarroya Planas

PUBLICACIÓ FINAL

TERRASSA
CIUTAT PILOT

Juliol 2022

Ajuntament de Terrassa

TERRASSA Ciutat Pilot • cultura 21 EUROPA

culture ACTION europe

culture 21 UCLG Committee Commission de CGLU Comisión de CGLU

UCLG CGLU United Cities and Local Governments